Перасылка аплачана рычалтам

Цана нумару 20 гр.

№ 2 Вільня, Аўтора 14 Студзеня 1930 г. Год I

СЬВІТАНЬНЕ

ТЫДНЕВАЯ ЧАСОПІСЬ

АДРЭС РЭДАКЦЫІ і АДМІНІСТРАЦЫІ ВІЛЬНЯ, ЗАВАЛЬНАЯ ВУЛ № 7 КВ. 16.

„СЬВІТАНЬНЕ" каштуе на год—8 зал., на паўгоду 4 зал.; на чверць году—2 зал., на 1 месяц—1 зал.

ЦАНА АБВЕСТАК на 1 старонцы 40 на 2 і 3—25 гр., на 4—20 гр., за радок дробнага друку ў аднэй плосцы

Па загаду Віленскага Гродзкага Староства № 61, першы нумар нашай газэты сканфіскаваны („заенты") за наступныя стацьці: 1. „Навакола сойму", 2. „Эурапэйскі Сялянскі Кангрэс", 3. „Канец правакацыі", 4. „Танец сьмерці" (з поваду выхаду ў сьвет газэты „Наперад") і 5. „Рэвізія у бібл.-чыт. бел. каап. „Новы Сьвет".

Гэты (2-гі) нумар выпускаем толькі з неканфіскаваных артыкулаў першага нумару.

ШЫЛА З МЯШКА

Сярод цэлае масы артыкулаў і вестак у буржуазыйнай і сацыял-угадовай прэсе, скіраваных супроць Савецкага Саюзу, спатыкаюцца часамі і такія, якія выразна кажуць аб тым, што ўсе гэтыя алярмы зьяўляюцца чыстымі выдумкамі буржуазных пісак, якія (выдумкі) разьлічаны на несьвядомую публіку. Так „Кур. Віл." з дня 14 сьнежня г.г., зьмяшчае перадавы артыкул, не разьлічаны ясна на сялянска-работніцкія масы:

„Caveant consules" (зьвярніце увагу).

„На гаспадарчае разьвіцьцё Савецкай Расеі наагул у нас не зьвяртаецца належнае увагі.

У апініі шырокіх мас грамадзянства уклалася перакананьне, што С. С. С. Р. ёсьць толькі абшарам фантастычных камуністычных экспэрымэнтаў і што ўсе гучныя гутаркі бальшавікоў аб індустралізацыі і падвышэньні прадукцыі у працягу пяцёх найбліжэйшых гадоў, зьяўляюцца толькі брахнёй і недарэчнасьцю.

Тым часам гаспадарчая эволюцыя Сав. Расеі ідзе вялікімі шагамі наперад, аб чым сьведчаць наступныя даныя, прыведзеныя інж. Рынгманам на рэфэраце, прачытаным 9 г. м. у Т-ве польскіх эканамістаў і Статыстаў у Варшаве.

Запраўды Расея, экспорт збожжа, якое перад вайной меў 50 прац. усяго вывазу, у сучасны мамэнт з прычыны раздрабленьня вялікае ўласнасьці, не ўваходзіць ў ігру як карміцель Зах. Эўропы, аднак-жа, у галіне разьвіцьця прадукцыі тэхнічных культур выказвае значны поступ. Гэта датычыцца, перадусім, бавоўны, якая адыгравае першарадную ролю ў разьвіцьці савецкай прамысловасьці, тытуну і алеістых насеньняў, прадукцыя якіх ужо значна перавысіла прадваенную. Таксама прадукцыя і вываз далікатных земляробскіх прадуктаў, як масла, яйкаў, мяса значна ўзрасла, да чаго прычынілася ў вялікай ступені разбудова лядоўняў. Нарэшце, вываз дзерава ў адносінах гатунковага цяжару роўны прадваеннаму і складае 12 прац. савецкага вывазу.

Пераходзячы да прамысловасьці трэба заўважыць, што, калі перад вайною вываз прамысловых прадуктаў разам з прамысловым сыраўцом, меў ледзь 20

прац., дык цяпер мае ўжо 60 прац. савецкага вывазу. Прадукцыя газы, катоРая перад вайною выносіла 9,2 м. тон у 1922—23—5,3 мільёна тон, у 1928—29 дасягнула да лічбы 13, 7 мільёна тон, прычым вываз яе у адносінах да прадваенных часоў узрос амаль падвойна, выносясы 14 прац. агульнага вывазу, а вываз бэнзыны павялічыўся ў 4 разы.

Аб аграмадных магчымасьцях Сав. Расеі ў гэтай галіне сьведчыць той факт што агульныя запасы нафты аблічаны на 4,5 мільярда тон. Таксама прадукцыя манганавае руды перавысіла прадваенны ровень. Толькі капальні жалезных руд не дасягнулі яшчэ прадваеннага роўня.

Аграмадныя інвэстыцыі, вынікаючыя з пяцілетняга гаспадарчага пляну, праводзяцца, перадусім, у тых галінах прамысловасьці, якія цесна зьвязаны з земляробствам. Такім чынам, прадукцыя супэрфосфату узрасла на 50 прац., а прадукцыя земляробскіх машын на 250 прац. У ткацкім прамысьле мы бачым аграмаднае разьвіцьце. Даволі паказаць, што тры новыя фабрыкі, нядаўна пабудованыя у Івана-Вазьнесенску, маюць 350,000 верацён. З такою самаю шпаркасьцю разьвіваецца і паперавая прамысловасьць. Адна толькі паперня пад Ніжнім-Ноўгарадам вырабляе што год 36.000 тон паперы, што складаець чацьвертую частку усяе польскае прадукцыі ў гэтай галіне.

На спэцыяльную увагу заслугоўвае электрыфікацыя краю, якая праводзіцца пры помачы Амэрыкі. У 1929—30 годзе прадбачыцца узрост сілы электрычных станцыяў на 336.000 кілеватаў, так-што агульная сіла савецкіх электрычных станцыяў будзе мець 2,5 мільёнаў кілеватаў. У зьвязку з гэтым разьвіваецца вытворчасьць электрычных машын. Вялікі поступ зроблены ў кірунку пабудовы чыгунак і воднае камунікацыі. Рэфэрэнт зьвярнуў увагу што ўсе натуральныя багацтвы знаходзяцца паза абшарам этнаграфічнае Расеі і што жыцьцёвы ровень таго насельніцтва стала абніжаецца коштам праводжаньня інвэстыцыі (вельмі характэрная зьменна да прадваенных гадоў!?*) Перад вайною земляробская прадукцыя Расеі каштавала 10,2 мільярда рублёў, а ў сучаснасьці кошт прамысловае прадукцыі большы на палову земляробскае прадукцыі.

Трэба дадаць, што ўзрост люднасьці ў Сав. Расеі за апошнія два гады выносіць 6.5 мільёны, г. зн. ёсьць большы, чым у рэшце Эўропы, прычым у 1940 годзе, пры такім узросьце ліку сем'яў і зьмяншэньню сьмяротнасьці—што заўважваецца ад пэўнага часу—СССР. будзе мець 190 мільёнаў насяленьня.

З вышай прыведзеных даных ясна відаць, што Расея (СССР. Рэд.) ў далейшай будучыне будзе адыгрываць вялікую ролю ў міжнародным гандлі, робячы свой уплыў на укладзе гаспадарчых адносінаў ўсей Эўропы".

*) Нешта замудра гаворыць тут п. рэфэрэнт. Выходзіць што нібы пры цары „інородцы„ былі ў лепшым палажэньні, як цяперашнія заправўды вольныя народы СССР. Ці можа рэфэрэнт думаў якраз наадварот? Па крайняй меры гэты выраз пярэчыць усяму дакладу.

ДРОБНЫЯ НАВІНЫ

ЧАН - КАЙ - ШЭК падаўся у дымісію. Адзначыўся ён тым што здрадзіў рэвалюцыйнай барацьце рабочых Кітаю, апроч таго затапіў у крыві сялянскаработніцкі рух. Адзін кат рабочых адышоў. На яго мейсца стаў другі- адзін з правадыроў Куомінтагу (правіцы) ТангЙЕН- КІ. Канец ім паложыць сялянскаработніцкі урад ў Кітаі.

СЭСІЯ ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧА КАМІТЭТУ СССР нядаўна закончыла сваю працу. На гэтай сэсіі старшыня Ц. В. К. Рыкаў зрабіў даклад аб унутраным палажэньні СССР, а камісар заменжных спраў Літвінаў аб міжнародным палажэньні і адносінах, якія істнуюць паміж СССР і капіталістычнымі дзяржавамі.

Разам з сэсіяй Ц. В. К. адбылася сэсія Рады Нацыянальнасьцяў СССР, у якой узялі удзел прадстаўнікі усіх рэспублікаў і народаў, якія жывуць у Савецкім Саюзе.

2909 ГАЛАСОЎ і 5 МАНДАТАЎ дасталі камуністы у часе апошніх выбара[ў] да валасных рад на Горнай Сілёзьі (Польшча).

АРЫШТЫ КАМУНІСТАЎ адбыліся нядаўна у павеце Ковельскім і Любамірскім, якія таксама вялі акцыю Мопр'у (Міжнародная арганізацыя Помачы Рэвалюцыянэрам).

НА ЧАТЫРЫ ГАДЫ ТУРМЫ засуджаны у Торуні вучыцель пачатковае школы за гвалт малалетніх вучаніц. Падобны выпапак быў у Лідзкім пав. і інш.

„МУСОЛІНІ, МІНІСТАР КАТАЎ, КРЫВАВЫ САБАКА, ЗАБОЙЦА РАБОЧЫХ",—так прывіталі чацьвертага сьнежня 1929 г. камуністычныя паслы ў Рэйхстагу міністра унутраных спраў Нямеччыны Сэвэрына.

У ЧАСЕ камуністычнай дэманстрацыі у Варшаве дня 4 сьнежня г.г. быў застрэлены Шыя Грюдвальд.

2 САМАЛЁТЫ наскочылі адзін на адного у часе манэўраў у Львове, у выніку чаго зваліліся на зямлю. З лётчыкаў былі забіты на месцы, адзін цяжка ранены.

НА АРАВІЙСКІМ паўвостраве шырока разгарнулася паўстаньне процi Караля Рэджасу. Ангельскія імпэрыялісты моцна занепакоены гэтым рухам.

22 КАМУНІСТЫЧНЫЯ ПАСЛЫ у французскім парлямэнце пазбаўлены быць на паседжаньні парлямэнту у працягу аднаго месяца і на гэты-ж час пазбаўлены дыет, за тое, што яны пры

помачы пішчалак і інш. спосабаў зрабілі абструкцыю у часе праграмнай прамовы новага прэм'ера міністраў Тардье, якія адзначаецца барацьбой з сялянска-работніцкім рухам

ДЫПЛЁМАТЫЧНЫЯ ЗНОСІНЫ Англіі з СССР ужо навязаны. Кожная дзяржава выслала сваіх прадстаўнікоў. Антысавецкая палітыка імпэрыялізму і сацыял-імпэрыялізму пацярпела яшчэ адзін крах.

МАГУТНАЯ ДЭМАНСТРАЦЫЯ безработных у Бэрліне адбылася 12. XII. 1929 г. Дэманстранты уварваліся на паседжаньне новай гарадзкой рады. Паліцыя вывела дэманстрантаў.

МАГУТНАЯ забастовачная барацьба рабочых нэграў разгарнулася на востраве Гаіі, дзе знаходзяцца вялікія плянтацыі кавы, какао, цукровага трасьніку і г. д' Прэзыдэнт Гувэр выслаў 500 матросаў для здушэньня у крыві забастовачнага руху. 6. XII. 1500 мясцовых жыхароў нэграў заатакавала горад Ле Кайэс. Амэрыканскія матросы адкрылі, агонь: Забіта 5 чалавек, ранена 20.

БУНТ ВЯЗЬНЯЎ у АМЭРЫЦЫ. Вязьні якія адседжвалі доўгатэрміновыя кары у месьце Аўбун (Амэрыка), збунтаваліся, забілі рэвальвэровымі стрэламі турэмнага стражніка і забралі да сябе 7 стражнікаў, як закладнікаў. Пасьля 4-х гадзіннай заўзятай барацьбы, у якой узялі удзел: паліцыя, стражнікі і жаўнеры, узброеныя кулямётамі, гранатамі і сьлёзнымі бомбамі,—закладнікі былі звольненыя. Нанач вязьні забарыкадаваліся. У выніку усёй барацьбы 5 вязьняў забіта. Прычыны бунту газэты не падаюць, але іх не цяжка дагадацца.

ВЫВАЗ ТАВАРАЎ з Польшчы у м-цы лістападзе зьменшыўся на 179.639 тонн. Зьменшаньне вартасьці раўняецца 3.292 тыс. зл.

ІМПЭРЫЯЛІСТЫ ізноў рыхтуюцца да „міжнароднага торгу“, да узмацненьня антысавецкага блёку — другой канфэрэнцыі у Гаазе. Гэтая канфэрэнцыя ўжо адбываецца.

ДОБРА-СУСЕДЗКІЯ адносіны СССР і Турцыі замацаваліся у апошні час тым, што на нарадзе Карахана (заступнік камісара зам. спраў СССР.) з турэцкім урадам у Ангоры была прадоўжана моц трактату прыязьні і нэўтральнасьці, які быў заключаны у 1925 годзе.

2.900 МІЛЁНАЎ НА „АБАРОНУ“ ГРАНІЦ, 400 мільёнаў на паветраную „абарону“—вось як „міралюбівая“ Францыя гатуецца да вайны. Аб вайсковым бюджэце Францыі напішам асобна.

БАРАЦЬБА БЕЗРАБОТНЫХ з ПАЛІЦЫЯЙ мела месца у Франкфурце пад Майнам 17—XII—29 г. Шмат безработных ранена. Як відно, безработным становіцца усё роўна—або жыць, або памерці у барацьбе.

ВЯЛІЗАРНЫ ПАЖАР на фабрыцы паперы у Балціморэ (Амэрыка) здарыўся у сьнежні 1929 г. 10 работніц згарэла жыўцом.

ПАПА РЫМСКІ і МАРШАЛАК ПІЛСУДЗКІ. З прычыны юбілею папы Рымскага, марш. Пілсудзкі выслаў да яго дэпэшу, у якой між іншым кажа: „прашу вашай сьветласьці ласкава прыняць з прычыны юбілею капланства выразы майго сыноўскага адданьня“...

БАРЫКАДЫ НА ВУЛІЦАХ БЭРЛІНУ, якія узьнесьлі безработныя у часе дэманстрацыі 19—XII—29 г., вядучы крывавую барацьбу з паліцыяй, яшчэ раз напамінаюць нам, што рабочая кляса ідзе да рашучага наступу на буржуазію.

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА

З Т-ва Белар. Школы

Дзеля узнаўленьня арганізацыйнае сеткі Т-ва Бел. Школы — Галоўная Управа вызначыла цэлы рад Акружных Зьездаў.

На дзень 17 лістапада м. г. быў вызначаны Агульны Зьезд сяброў Т-ва Бел. Школы у Міры Стаўпецкага павету, на якім мелі быць прачытаны дзьве лекцыі, адна з гісторыі Беларускае культуры гр. С. Паўловічам, другая аб літэратурнай творчасьці беларускіх паэтак гр. Р. Шырмай, Аднак сход не адбыўся з прычыны надзвычайнай няспрыяючай пагоды: у працягу дня без перастанку падаў праліўны дождж; дарога папсавалася, аўтабусы сталі і таму сябры, асабліва з далёкіх гурткоў, ня мелі магчымасьці быць прысутнымі на сходзе. Вечарам у той-жа дзень адбыўся спэктакль, на якім вельмі добра згулялі сябры драм. сэкцыі Мір, Акр. Управы дзьве п'ескі і хор прыгожа прапяяў некалькі беларускіх народных песьняў. Характэрна, што ў Міры Культур.-асьветную працу вядуць пераважна жанчыны.

На 1 сьнежня м. г. быў вызначаны павятовы сход сяброў Т-ва Бел. Школы у Слоніме. Сход не адбыўся галоўным чынам дзякуючы таму, што палова самых акт гурткоў зачынена і „завешана“; апрача таго да апошняе хвіліны ня ведама было ці будзе дазвол, а шмат у якіх гуртках былі забаронены сходы дзеля выбару дэлегатаў на Зьезд,

8. XII 29 г. адбыўся у м. Беластоку Агульны Зьезд сяброў Т. Б. Ш. Беластоцкага і Сакольскага паветаў. Прадстаўнікамі Галоўнай Управы гр. Петкевічам і гр. Лябэцкай былі прачытаны наступныя рэфэраты: 1) Беларусь мінулая і сучасная—гістарычна-географічны агляд і 25. Жанчына у грамадзкім жыцьці. Пасьля Зьезду адыгралі п'еску „Антон Лата“, а хор прапеяў шмат песьняў. якімі былі вельмі здаволены прысутныя. Як зьезд, так і спэктакль прайшлі вельмі добра, адчувалася, што арганізатарамі была палажана шмат высілкаў, дзеля таго, каб зрабіць усё ў належным парадку.

Зьезд і спэктакль-вечарына адбыліся у Беластоцкім народным Доме, які адбудаваны вялікаю афярнасьцю сяброў Т-ва,—работнікамі м. Беластоку.

На зьезьдзе былі прысутнымі паслы Бел. Сял.-Раб. Клюбу Др. І. Дварчанін і Валынец, якіх шчыра віталі учасьнікі зьезду.

15. XII. 29 г. быў вызначаны агульны Сход сяброў Т. Б. Ш. Ваўкавыскага і Бельскага паветаў у м. Сьвіслачы. На зьезд былі вызначаны рэфэраты: „Нацыянальныя праблемы“ і „Жанчына ў грамадзкім жыцьці“. Зьезд не адбыўся дзякуючы забароне Беластоцкага ваяводы.

Вядзецца падгатоўка да Зьезду у Пружанскім, Наваградзкім і Горадзенскім паветах, дзеля чаго па ўсіх гуртках разасланы адозвы, дзеля падгатоўкі і выбараў на Зьезд неабходна, каб усе гурткі гэтых паветаў парупіліся у гэтай справе і пастараліся наладзіць сувязь з Галоўнай Управай.

3 сьнежня г. г. адбыўся Сход Віленскага Цэнтральнага Гуртка Т Б Ш., на на якім выбрана новая Управа ў склад якой увваходзяць: Старшыня Пяткун Пётра, в. Старшыня Лябецкая Алёна, Сэкратар Вярбіцкі Аркадзь, Скарбнік Скурко Мар'я, Заступнік сэкрэтара Шырма Клаўдзія.

На сходзе былі абгавораны справы адчыненьня курсаў для дарослых няпісьменных, чытаньня лекцыяў, урухамленьня бібліятэкі пры Цэнтральным Гуртку і далучэньне харавой і драматычнай сэкцый да утвораных ужо такіжжа сэкцыяў пры Галоўнай Управе.

У хуткім часе адбудзецца сход Віленскага Новасьвецкага гуртка.

Заложаныя новыя гурткі: у в. Бабічы, Залескрэ вол. Дзісьнскага пав. у в. Якавічы, Пружанскага павету, у м. Пінску; у в. Ельцаўшчыне, Ізабэлінскае вол. Ваўкавыскага пав.

На арганізацыйным сходзе сяброў гэтага апошняга гуртка І. XII. 29 г. была выбрана управа і пастаноўлена заложыць бібліятэку-чытальню і адрамантаваць сваімі сіламі памяшчэньне адпушчанае адным з сяброў пад Народны Дом, наладзіць спэктакль на дзень 8, І. 1930 г.

Заложаны гурткі у в. Грынкаўшчына; у в. Засецці, Дзятлаўскае валасьці, Навагр. павету, у в. Талькаўшчыне, Слонімскага пав., які. дзякуючы вымаганьням з боку улады, дагэтуль не залегалізаваны. Такія перашкоды фармальнага характару робяцца і Бытэньскаму гуртку.

Адбыліся сходы у Слонімскім павеце:

у в. Капусты. І—XII 29 г.; перавыбрана управа гуртка; у в. Вострава, Міжавіцкае вол.. 25. XII—29 г., выбраны дэлегаты на Акружны Зьезд, у в. Клепачох, Міжавіцкае вол. 24—XII—29 г., выбраны дэлегаты на Акружны Зьезд, у в. Клепачох, Міжавіцкае вол. 24—XI—29 г., у Міжавічах 17—XI—29 г. у м-ку Галынцы 10—XI—29 г.

Асавіцкі г-к Пружанскага пав. як ўжо чатыры разы падаваў паведамленьне старасьце на сход, дагэтуль незалегалізаваны, дзеля таго, што як гэта сказаў рэфэрэнт Старостваа, — там „не вшыстко ладнэ“, а што ня добра, дык ніхто ня знае.

У в. Шэнях, Пружанскага пав. заложана бібліятэка-чытальня.

Угрынскаму і Азярніцкаму г-ком ТБШ. Слон. пав. Стараста забараніў сход, які быў вызначаны дзеля выбару дэлегатаў на Слонімскі Зьезд.

Адбыўся сход 6—10—29 г. Запольскага г-ка Навагр. пав..

Адбыўся сход Сьвіслацкага г-ка І—XII—29 г. на якім перавыбрана управа гуртка.

Адбыўся сход Ахочаўскага г-ка 10—X—29 г., на якім перавыбрана ўправа г-ка, Заложана сэкцыя цывярозасьці і прыняты крокі для заложэньня курсаў для дарослых—няпісьменных. На каляды г-к ладзіць лекцыю, на якую запрашае лектара з Галоўнае Управы.

Галоўная Управа ТБШ. атрымала адмову ад Слонімскага Старасты на склі-каньне арганізацыйнага сходу ў наступных гуртках:

1) в. Хадзэвічы, Кастравіцкае вол.
2) в. Вострава, Старавейскае вол.
3) в. Алексевічы, Дзярэчынскае вол.
4) в. Вялікая — Кракотка, Міжавіцкае вол.

5) в. Лапухова, Міжавіцкае вол.
6) в. Шылавічы, Шылавіцкае вол.
7) в. Акунінава, Дзятлаўскае вол., якія Староста Слонімскі лічыць зачыненымі „дэцызіяй п. Ваяводы".

Зладжаны спэктаклі

Рымкаўскі г-к ТБШ. Пастаўскага павету ладзіў спэктакль-вечарыну 14—X—29 г. У в. Раманаўцах Ваўкавыскага пав. 20—X—29, адыгралі: „Апошняе спатканьне" і „Лекары і Лекі". На пашырэньне Бібліятэкі-Чытальні пры г-ку атрымана 80 зал. ад Гміннае Рады.

Песчаніцкі г-к Беластоцкага пав. ладзіў спэктакль-вечарыну 13—X—29, пастаўлена было „Дзядзька Якуб" і „Пярэстая Красуля". Усе артысты выканалі свае ролі вельмі добра:

Уладаю робяцца перашкоды ў пастаноўцы спэктаклю Гашчанскаму г-ку, Косаўскага павету. Як даходзяць весткі, у Косаўскім павеце ставяцца спэктаклі Гурткамі Т-ва бадай што кожную нядзелю.

У в. Сенькавічы, Борка-Гічыцкае вол., 18—X—29 заложаны Народны Дом ім. М. Багдановіча. Сябры Сенькаўскага г-ка шчыра ўзяліся за гэтую працу: хто з сякераю, хто з пілою, а некаторыя васілі каменьні на падмуроўку.

Апрача таго, будуюцца народныя дамы у наступных вёсках Слонімскага павету;

у в. Вострава, Старавейская вол.
у в. Алексевічах, Дзярэчынскае вол.
у в. Чамярох, Чамерэчкае вол.

Галоўная Управа запрашае ўсе г-кі Т-ва БШ. і пасобных сяброў, каб падавалі весткі і пісалі аб усяляхіх праявах ў жыцьці г-ка і наагул культурнаасьветнай працы на мясцох, бо Галоўная Управа не заўсёды мае весткі аб тым, што робіцца на вёсцы.

Арышты сярод беларусоў

За апошнія месяцы м. г. сярод беларусоў у Вільні, а таксама і на правінцыі адбыліся шматлікія арышты. Між іншым у вастрогах апынуліся: Жыткевіч Янка экспэдытар „Беларускае Газэты", Макляр Барыс б. Пастаўскі сэкрэтар „Бел. Сял.-Раб. Клюбу" і вучні матуральных курсаў, Гарох Ул.—нованазначаны Маладэчанскі сэкрэтар Б.С.Р.К, Татарын Сэрафім — Наваградзкі сэкрэтар таго-ж Клюбу.

Дэманстрацыя

У Вільні памёр работнік Юстын Юхно, сябра Т-ва Бел. Школы, б. сябра Грамады. 7 сьнежня м. г. адбыліся яго пахароны, у часе якіх дайшло да сутычкі з паліцыяй. Вось як апісвае ход гэтых падзеяў „Кур. Віл." N 282.

„Вынас памёршага на могілкі „Роса" адбыўся ў суботу. За труной ішла досыць вялікая грамада, якая складалася пераважна з нашых дамарослых камуністаў і сяброў П.П.С. лявіцы, з радным места — Дзідзюлям на чале. Захоўваючыся з пачатку спакойна, правадыры перад цьвінтаром на „Росе" пачалі сьпяваць Інтэрнацыянал, — вядомая рэч, з дадаткам некалькіх антыдзяржаўных выкрыкнікаў. Аднак дзякуючы інтэрвэнцыі паліцыі сьціхлі, захоўваючыся да канца дарогі спакойна. Але толькі на нейкі час, Бо калі труна з памёршым апынулася ў магіле, дэманстрацыя паўтарылася, прычым найбольш рухлівы сярод усіх, Дзідзюль пачаў раскідаць прапагандовую камуністычную „бібулу". Тады прыбыўшы на цьвінтар аддзел паліцыі акружыў кардонам грамаду, арыштоўваючы 46 найбольш агрэсыўных камуністаў. Дзідзюль разам з другімі адведзены у вастрог. Як даведываемся, чатырох з арыштаваных сьледчыя ўлады па „збаданьні", звольнілі, а рэшта 42 застануцца на далей на Лукішках, дзе будуць чакаць на „вымяр справедлівосьці".

Сярод арыштаваных таксама знаходзілася 6 вучняў з Віл. Бел. Гімназіі, 5 з якіх ужо звольнены.

Лёс „Беларускай Газэты"

Пасьля канфіскаты першага нумару „Бел. Газэты", быў канфіскаваны нумар 3, а разам з гэтым быў апячатаны друк. Як першую, так і другую канфіскату зацьвердзіў суд. Адказны рэдактар Я. Мазоль цяцнецца да адказнасьці з артыкулу І Распараджэньня Прэзыдэнта Польскай Рэспублікі і з артыкулу 129 К. К.

Пісьмо б. пасла Тарашкевіча

У газэтах „Сель-Роб" і „Самопомоц Хлопска" ужо зьмешчана пісьмо б. пасла і Старшыні Грамады Бр. Тарашкевіча да славутнага Радаслава Астроўскага з папярэднім уступам Беларускага Сялянска-Раб. Пасольскага Клюбу, у якім гр. Тарашкевіч адмаўляецца ад ня прошанага заступніцтва Астроўскага у справе звальненьня былых паслоў грамадоўцаў.

Трэба сказаць, што у апошні час ува ўсіх амаль газэтах прайшлі заметкі, што іменна група Астроўскага і Луцкевіча (бел. санацыя) вядзе нейкую, вядомую толькі ім, акцыю аб звальненьні б. паслоў Грамады, вачавідкі, каб пусьціць пыл у вочы працоўным масам. У гэтай справе Астроўскі напісаў пісьмо да „Кур'ера Віленскага", але яно яшчэ больш паказала фальш гэтага пана.

„Наперад"

Выйшла у сьвет тыднёвая газэта беларускай санацыі „Наперад". Для працоўных масаў даволі ведаць, што ў ёй супрацоўнічае галава беларускай санацыі Антон Луцкевіч. Спадзяёмся, што сялянска-работніцкія масы ацэняць самі яе і зарэагуюць таксама, як у адносінах да самой санацыі.

Канфіската Беларускага адрыўнога календара

Па загаду Гарадзкога Старасты канфіскаваны беларускі адрыўны календар на 1930 год у ліку 14000 экзэмпляраў.

31. XII. м. г. уладамі сканфіскаваны 2 н-у „Вольнае Думкі"—орган белар. паступовага студэнтаў.

У Віленскай Белар. Гімназі

З Віленскай Беларускай Гімназіі н неагранічаны час выдалена 2 новых вучняў старэйшых клясаў, быццам з вядзеньне „выўротовай працы." Апрач гэтага на другія паўгодкі гэтага школьнага году, падвышана плата за навуку, што бязумоўна пазбаўляе доступ д гімназіі сыном беднаты.

З Клецкай Белар. Гімназі

У адказ на выдаленьне Дырэкцыя КБГ. каля 20 вучняў гэтай-жа гімназ вучні абвесьцілі забастоўку. Па ска чэньні забастоўкі Пэдагагічная Рада дырэктарам КБГ — Якубенкам на чал выдаліла больш 30 вучняў, якія разь халіся дамоў. 4 вучні: Я. Шыцік, Шы лоўскі, Янка Міска і В. Мазоль бы арыштаваны і выпушчаны пад надзо паліцыі.

Санацыйныя акадэміі

17 лістападу м. г. Пэдагогічная Ра ВБГ, у асобах свайго „актыву" — Лу кевіча, Астроўскага і Трэпкі разам з с нацыйнымі студэнтамі ладзілі акадэмі з прычыны 10-х угодкаў сьмерці І. Лу кевіча. Трэба канстатаваць, што Анто Луцкевіч праз культываваньне імя сва го брата, хоча яшчэ лішні раз напом ніць аб сабе, бо беларускія сяляне і ра ботнікі даўно ўжо пакінулі шлях наша ніўскага адраджэньня, прадстаўніко якога зьяўляўся нябошчык. На акадэм былі прысутны хадэкі, сельсаюзьнікі падобныя ім.

Другая акадэмія адбылася 30 лістапа да г. г., як „сьвяткаваньне 400-лецьця Статуту Вялікага Княства Літоўскага", які зьяўляецца вытварам беларуска шляхоцкай літэратуры сярэднявечча. Ся лянска-работніцкім масам мала да я дзела. Тым больш у наш час спраўляц урачыстасьці падобнага характару —гэта бязумоўна зьдзек над палажэньнем бе ларускіх працоўных мас.

Хадэцкі Інстытут Гаспадаркі і Культуры, зьбіраецца трубіць ў „беларускую дуду"

Так званы Беларускі Інстытут Гаспадаркі і Культуры, ня маючы абсалютн уплыву сярод працоўных масаў Захо Беларусі, іншая маючы, відаць, ніяка працы, трубіў да гэтага часу мусіц у кулак, бо апошнімі часамі разьв „шалёную акцыю" навокал здабыцьц беларускай дуды, каб мець магчымасьц у яе трубіць. Апрача таго Цэнтральна Управа гэтага Інстытуту пастанавіл распаўсюджываць дуду сярод беларус кага народу, якпамятку, якая „ад няпамятных часоў здабыла сабе права называц ца беларускім нацыянальным інструмэнтам" (Бел. Крыніца" N 34).

Трэба прызнаць, што шагі зробленыя ў гэтым кірунку, далі ужо значны рэзультаты, бо Інстытут даведаўся „а істнаваньні яшчэ жывой дуды ў Бра лаўскім павеце" („Бел. Крын.).

„Грымаючы пад увагу гэтыя першы

шчасьлівыя крокі і далейшую шалёную акцыю Інстытуту у гэтым кірунку—можна спадзевацца, што па ўсей Зах. Беларусі у хуткім часе загудуць беларускія нацыянальныя, музыкальныя дуды і беларускі працоўны народ даведаецца нарэшце аб дзейнасьці Інстытуту".

— ХАДЭКІ ЗАВАРУШЫЛІСЯ. Сяляне і работнікі павінны сачыць за кожным рухам, як беларускай санацыі так і хадэцыі. У апошнія часы хадэкі заварушыліся; пачалі выдаваць „Бел. Крыніцу" кірыліцай, адчынілі сваю чытальню, паднялі галосную зьвягу проці БССР. і г. д.

— „ШЛЯХ МОЛАДЗІ". Пад такім загалоўкам выходзіць часопісь моладзі з выразна кулацка-клерыкальнай ідэалёгіяй. Пад плашчыкам „апалітычнасьці" хадэкі вядуць прапаганду проці БССР. і хочуць накінуць сеці на сялянска-работніцкую моладзь. Каб-жа арганізацыйна замацаваць свае уплывы, яны залажылі сваю арганізацыю для моладзі, якую „ахрысьцілі" „Будучыняй". Якая будучыня будзе для гэтай „Будучыні"—тут вялікім прарокам ня трэба быць.

— „ТАННАЯ ПРАДАЖА КНІЖАК у ХАДЭЦКАЙ КНІГАРНІ". Апошнімі часамі хадэкі панавыдавалі шмат сваіх рэлігійных кніжак, якія ня маюць ніякага поспеху сярод працоўнага сялянства. Дык вось, гэтыя кніжкі і засталіся ў складах і выдаўцоў. А каб іх „пусьціць у рух"— наладжваюць танную прадажу кніг. Сярод гэтых танных кніжак ёсьць некалькі і добрых твораў беларускіх пісьменнікаў, але гэта зроблена не на што іншае, як на падманку.

Каб памагчы хадэкам у іх клопаце, распашырэньня рэлігійных твораў, парадзім на другі раз наладзіць не „танную", але дармовую „прадажу" с[illegible] кніг. Тады магчыма знойдуцца „ку[illegible]ы", бо папера на шмат што можа прыдацца.

Паслы Гаўрылік і Валынец на мітынгу ў Барунах

У Барунах нядаўна адбылася канфэрэнцыя прадстаўнікоў угадоваага „Стронніцтва Хлопскага". Сяляне з вакалічных вёсак прыбылі ў гэты дзень у Баруны, бо ведалі, што туды прыедуць паслы з Беларускага Сялянска-Работніцкага Клюбу, каб здэмаскаваць угадовае „Стронніцтво Хлопске", як верную службу буржуазіі, якое нароўні з ППС., Вызваленьнем, Хадэцыяй, Бел. Санацыяй, пры помачы прыгожых слоў адцягвае сялянска-работніцкія масы ад барацьбы за штодзенныя інтарэсы.

Паслы стараліся наладзіць мітынг, аднак паліцыя не дапусьціла.

„Кур. Віл." № 281 піша:

„У Барунох на абшары Ашмянскага павету адбывалася канфэрэнцыя прадстаўнікоў „Стронніцтва Хлопскего": Віктара Станулевіча і Антона Русецкага з пасламі Бел. Сял.-Раб. Клюбу Валынцом і Гаўрылікам. Пасол Валынец стараўся наладзіць мітынг, на які аднак улады не далі дазволу і мітынг быў разьвязаны паліцыяй. Ня гледзячы на гэта, пасол Валынец кальпартаваў паміж нялічна сабраным(?) сялянствам агітацыйныя адозвы, якія былі сканфіскаваны".

— СХОД БУДАЎЛЯНАГА ПРОФ-САЮЗУ Ў АШМЯНЕ. 15 сьнежня мінулага году у м. Ашмяне адбыўся сход клясовага будаўлянага саюзу, дзе былі парушаны справы разбудовы саюзу коштам будаўляных работнікаў Ашмяны, якіх там налічваецца больш ста.

Да гэтага часу проф.-саюз гэты налічваў каля 50 работнікаў.

Беларуская кнігарня у Вільні Выдавецкага Т-ва „Рунь"

З 1 студзеня 1930 г. у Вільні адчынілася беларуская кнігарня выдавецкага Т-ва „Рунь", якая месьціцца пры Вострабрамскай вуліцы нумар 18. Беларускія сяляне і работнікі, хочучы набыць кніжкі і розныя пісьменныя прылады, павінны зьвяртацца па азначанаму адрэсу.

— НОВЫЯ КНІЖКІ. Выйшла з друку кніжка І. С, „Марксызм і нацыянальнае пытаньне", выданьне Бел. Сял.-Раб. Пасольскага Клюбу. Гэтая падставовая праца па нацыянальным пытаньні павінна быць у кожнай вёсцы, у кожнай сялянскай ці работніцкай бібліатэцы.

Друкуюцца: „Найміты сярэдніх вякоў", Каўцката і „Клясавыя войны у Францыі 1848—50 г."—Маркса. Кніжкі выдае Бел. Сял.-Работніцкі Пас. Клюб.

З Радавай Беларусі

СПРАВА БЕЛАРУСІЗАЦЫІ САВЕЦКАГА ГАСПАДАРЧАГА І ПРАФЭСІЯНАЛЬНАГА АПАРАТУ БССР.

У лістападзе м. г. была прынята Бюро ЦККП (б) Б пастанова аб стане беларусізацыі савецкага гаспадарчага і прафэсіянальнага апарату. Адзначыўшы агулам дасягненьні ў гэтай галіне, пастанова кажа, што „ў той-жа час на паасобных вучастках, у паасобных апаратах савецкіх, прафсаюзных і гаспадарчых установ ёсьць неразуменьне палітычнага значэньня беларусізацыі і адставаньне ў правядзеньні. Гэта праявілася ў тым, што „назіраецца рад выпадкаў фармальных адносінаў да беларусізацыі, пасыўнае супраціўленьне і нават паасобныя выпадкі адкрытых выступленьняў супроць беларусізацыі. Найбольш слабым вучасткам у справе беларусізацыі зьяўляюцца некаторыя прафэсыянальныя, гаспадарчыя і гандлёвыя установы, якраз тыя установы, работнікі якіх зьвязаны і маюць да чыненьня з шырокімі масамі працоўнага сялянства".

Пералічыўшы далей канкрэтна, дзе і як так рабілася, „Бюро між іншым пастанавіла: „узмоцніць увагу да пытаньняў беларусізацыі", — „праводзячы сыстэматычную праверку выкананьня дырэктыў аб беларусізацыі".

„У бліжэйшы тэрмін скончыць поўны перавод працы апаратаў такіх установаў на беларускую мову, як дзяржаўныя, гаспадарчыя, гандлёва-каапэрацыйныя і навучальныя".

„У мэтах падтрыхтоўкі маладых спэцыялістых для БССР., Наркамасьветы рашуча праводзяць беларусізацыю навучальных установаў, шляхам устанаўленьня абавязкавага веданьня беларускае мовы ўсімі паступаючымі ў Вышэйшыя Навуковыя Установы і праверкі гэтых ведаў; прыняць рашучыя меры да выкананьня ўсіх дасцыплін у навучальных установах на беларускай мове, устанавіць абавязковасьць здачы і прыёму залікаў, сэмінарскіх работ, дыплёмных і усякіх іншых прац ад студэнтаў на беларускай мове, адносна тых студэнтаў, якія ў працэсе вучобы ухіляюцца ад правядзеньня беларусізацыі, ня вывучаюць беларускае мовы і ёю не карыстаюцца, ужываць рашучыя меры узьдзейнічаньня аж да выключэньня з навучальнай установы".

„Наркамасьветы праз БДВ. у бліжэйшы тэрмін рашуча пашырыць выданьне на беларускай мове навуковае літэратуры і падручнікаў па ўсіх дысцыплінах, выкладаных у ВНУ і тэхнікумах".

„За невыкананьне дырэктываў аб беларусізацыі падняць пытаньне аб зьняцьці з пасады кіраўніка ЦСК. т. Прафэрансава, і аб зьняцьці старшыні ЦП. саюзу трйнспартнікаў т. Кэйліна, дарučыць нацкамісіі зьняць з пасады сэкратара Саюзхлеба т. Шпакоўскага і сэкрэтара Лесбелу т. Гарбузава".

„За фармальны падыход да беларусізацыі і недастаткова рашучае яе правядзеньне у установах, якімі яны кіруюць, абвесьціць вымову: фракцыі ЦП. (праўленьня) саюзу транспартнікаў, фракцыі ЦП. саюзу гарбароў, праўленьню Віцебскага Вэтэрынарнага Інстытуту, дэканату факультэту Права і Гаспадаркі і Мэдфаку БДУ. (Бел. Дзяр. Унів.), кіраўніку спраў Дзяржпляну т. Балабанаву.

У канцы пастанова кажа, што „праводзячы ўзмоцненую беларусізацыю, трэба вясьці рашучую барацьбу з найбольш шкодным на даным этапе беларускім нацыянал-дэмак атызмам, а таксама з расейскім, яўрэйскім і іншымі шавінізмам", апроч таго, „зрабіць масавую праверку становішча працы і выкананьня дырэктыў па інтэрнацыянальным выхаваньні працоўных. Мабілізаваць да справы інтэрнацыянальнага выхаваньня з мэтай рашучага пералому ўваті шырокіх працоўных мас".

Як ведаем—„Бел. Крыніца", „Наперад". „Kurjer Wileński", „Słowo", „Dziennik Wileński" і г.д. „інфармуюць" „трошкі" інакай.

Пісьмо ў Рэдакцыю

ПАЛІТЫЧНЫ ШАНТАЖ РАД. КУЗЬМЫ КРУКА

Паважаны грам. Рэдактар. Просім у Вашай паважанай газэце падаць да ведама шырокіх беларускіх працоўных масаў наступную вестку:

У трэцім нумары беларускае санацыйнае газэты „Наперад" надрукована заметка: „Дапамога сям'і Юхны, "у якой карэспандэнт піша, што адзіны беларускі радны у гарадзкой радзе Вільні Кузьма Крук (які прайшоў у Раду са сьпіску № 15 галасамі работнікаў м. Вільні, а апошнімі часамі перайшоў у лягер беларускае санацыі Луцкевіча) меўся дамагаца запамогі для сям'і памёршага тав. Юхны. Вось-жа Акружны Камітэт ППС-лявіцы сьцьвярджае, што у сувязі з арыштаваньнем адзінага раднага тав. Александра Дзідзюля на пахаронах тав. Юхны, Акружны Камітэт, уважаючы за абавязкавае парушэньне справы сям. тав. Юхны на паседжаньні гарадзкой рады, і ня ведаючы аб канішахтах, якія Крук вядзе з п. п. Луцкевічам і Астроўскім, зьвярнуўся да яго з прозьбаю аб унясеньні гэтае прапазыцыі на паседжаньні Гарадзкой Рады.

Гэтым пратэстуем супроць падшываньня розных здраднікаў і рэнэгатаў пад лявіцовую ідэалёгію работніцкіх мас і сьцьвярджаем; што тав. Юхна, які жыў і памёр, як барацьбіт работніцкае клясы, нічога супольнага ніколі ня меў з панскімі слугакамі розных здраднікаў.

Работнікі м. Вільні з пагардаю скляймяць асобу рэнэгата пана К. Крука і зьвяртаюцца да яго з катэгарычным жаданьнем злажэньня мандату радн а г а.

Віленскі Акружны Камітэт ППС-лявіцы.

Рэд.-Выдавец С. ДЗЯДОВІЧ. Літэрамі У. Знамяроўскага Druk. Szymanowicza Wilno, Zawalna 15